

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, styczeń 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/15/2012

**DOBROCZYNNOŚĆ POLAKÓW
W CZASACH ŚWIATOWEGO
KRYZYSU**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

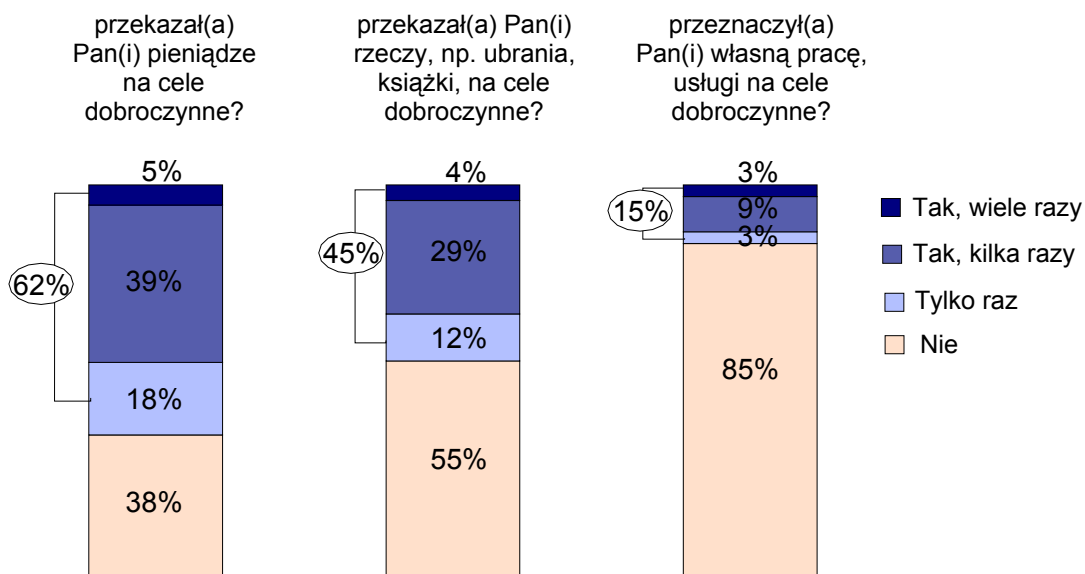
Otwartość na problemy innych oraz gotowość niesienia pomocy to istotne elementy społeczeństwa obywatelskiego. Polacy znani są z organizowania zbiórek pieniędzy oraz darów na rzecz potrzebujących (w kraju i za granicą) – zarówno w obliczu kataklizmów, jak i przy okazji cyklicznych akcji charytatywnych typu Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom czy innych o większym lub mniejszym zasięgu.

W ramach naszych systematycznych badań dotyczących angażowania się obywateli w sprawy kraju oraz lokalnych społeczności¹ postanowiliśmy sprawdzić, w jakim stopniu Polacy w 2011 roku wspomagali potrzebujących. Czy w czasach światowego kryzysu hojność rodaków się zmniejsza? Staraliśmy się także znaleźć odpowiedź na pytanie, czy działalność charytatywna Polaków przekłada się na ich zaangażowanie w pracę dla dobra społeczności lokalnej, a ponadto – jak kształtuje się i zmienia obraz polskiej dobroczynności w zakresie szerszym niż tylko finansowe czy rzeczowe wspieranie potrzebujących.

POMOC FINANSOWA, RZECZOWA I USŁUGOWA

Z uzyskanych deklaracji wynika, że – podobnie jak dotychczas – również w minionym roku zdecydowana większość Polaków (73%) starała się w jakiś sposób pomagać osobom potrzebującym. Prawie dwie trzecie (62%) co najmniej raz przekazało pieniądze na cele dobroczynne, niemal połowa (45%) udzieliła pomocy rzeczowej, np. przekazując potrzebującym ubrania lub książki, a mniej więcej co siódmy dorosły Polak (15%) przynajmniej raz bezinteresownie przeznaczył na cele charytatywne własną pracę lub usługę.

RYS. 1. CZY W MINIONYM ROKU:

Rok 2011, który upłynął pod znakiem światowego kryzysu finansowego, w stosunku do roku poprzedzającego go właściwie nie przyniósł żadnych zmian, jeżeli chodzi o poziom otwartości Polaków na problemy potrzebujących. Po odnotowanych w 2010 roku nieznacznych spadkach wskazań – zarówno w zakresie niesienia pomocy finansowej, rzeczowej czy też przeznaczania na cele dobroczynne swojej pracy lub usług – wyniki ostatnich dwóch pomiarów wskazują na najwyższy od początku monitorowania tej kwestii odsetek osób deklarujących finansowe wspieranie akcji charytatywnych (od roku 2010 wzrost o 13 punktów). Tegoroczne deklaracje dotyczące niesienia pomocy rzeczowej w minionym roku są porównywalne z danymi uzyskanymi w latach 2007, 2008 i 2011, te zaś, które odnoszą się do przeznaczania swojej pracy i usług, są takie same jak w roku 2009.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (260) przeprowadzono w dniach 5 – 11 stycznia 2012 roku na liczącej 1058 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy w minionym roku:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	2007	2008	2009	2010	2011	2012						
	w procentach											
– przekazał(a) Pan(i) pieniądze na cele dobroczynne?												
Tak, wiele razy	3		4		5		4		4		5	
Tak, kilka razy	32	49	25	43	31	54	28	49	39	62	39	62
Tylko raz	14		14		18		17		19		18	
Nie	51	51	57	57	46	46	51	51	38	38	38	38
– przekazał(a) Pan(i) rzeczy, np. ubrania, książki, na cele dobroczynne?												
Tak, wiele razy	5		4		5		4		2		4	
Tak, kilka razy	30	45	28	44	26	40	25	37	31	46	29	45
Tylko raz	10		12		9		8		12		12	
Nie	55	55	56	56	60	60	63	63	54	54	55	55
– przeznaczył(a) Pan(i) własną pracę, usługi na cele dobroczynne?												
Tak, wiele razy	-		3		2		2		2		3	
Tak, kilka razy	-	-	10	19	9	15	8	12	9	16	9	15
Tylko raz	-		6		4		2		5		3	
Nie	-	-	81	81	85	85	88	88	84	84	85	85

Jak wynika z deklaracji, w minionym roku tylko nieco ponad jedna czwarta ankietowanych (27% – w zasadzie tyle samo co w roku 2010 i aż o 15 punktów mniej niż w 2009) w żaden omawiany sposób nie wspomogła potrzebujących. Jedna trzecia dorosłych Polaków (34%) udzielała się charytatywnie na jeden z trzech wyżej wymienionych sposobów, minimalnie mniejszą grupę (30%) stanowią ci, którzy pomagali potrzebującym na dwa różne sposoby, natomiast co jedenasty badany (9%) ofiarował zarówno pieniądze, dobra materialne, jak i własną pracę. Przeciętny wskaźnik zaangażowania Polaków w pomoc charytatywną potwierdza, iż w ostatnim roku zakres udzielanego wsparcia właściwie się nie zmienił – nadal jest istotnie większy niż w latach 2007–2009.

Tabela 2

Liczba form pomocy charytatywnej	Zaangażowanie w pomoc charytatywną w latach:				
	2007	2008	2009	2010	2011
	w procentach				
0	39	36	42	26	27
1	26	28	26	34	34
2	25	28	25	30	30
3	10	8	7	10	9
Średnia liczba form pomocy udzielanej przez badanych:	1,05	1,08	0,98	1,24	1,22

Forma i częstość udzielanej pomocy charytatywnej są istotnie zróżnicowane społecznie. Materialne wspomaganie potrzebujących zależy przede wszystkim od sytuacji

materialnej respondentów, poziomu ich wykształcenia oraz wielkości miejscowości zamieszkania. Do przekazywania w minionym roku na cele dobroczynne pieniędzy oraz dóbr rzeczowych stosunkowo najczęściej przyznają się osoby najlepiej oceniające sytuację materialną swoich gospodarstw domowych, osiągające najwyższe dochody *per capita*, legitymujące się wyższym wykształceniem oraz mieszkające w największych miastach. Ze względu na status zawodowy są to przede wszystkim: kadra kierownicza oraz specjaliści wyższego i średniego szczebla, a także pracownicy administracyjno-biurowi oraz prywatni przedsiębiorcy. Materialne wspieranie potrzebujących częściej niż inni deklarują również osoby mające od 35 do 44 lat oraz respondenci praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu. W minionym roku w tego typu pomoc nieco częściej angażowały się kobiety niż mężczyźni – zwłaszcza w przekazywanie na cele charytatywne ubrań, książek oraz innego rodzaju darów rzeczowych.

Poświęcanie innym swojej pracy i czasu cechuje również przede wszystkim kadre kierowniczą i specjalistów wyższego szczebla, osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu, badanych z wyższym wykształceniem, respondentów w wieku 35–44 lata, a także prywatnych przedsiębiorców. O tym jednak, że status materialny ma w tym przypadku mniejsze znaczenie, świadczy fakt, że niesienie bezinteresownej pomocy innym w formie własnej pracy lub usług stosunkowo najczęściej deklarują osoby o najniższych dochodach *per capita* (zob. tabele aneksowe).

Cechy społeczno-demograficzne istotnie różnicują również **zakres niesionej pomocy charytatywnej**. W ubiegłym roku w żadną jej formę nie angażowało się około połowy robotników niewykwalifikowanych (51%), osób określających swoją sytuację finansową jako złą (50%) oraz rencistów (47%), a także ponad dwie piąte respondentów z wykształceniem podstawowym (43%) oraz jedna trzecia bezrobotnych (35%), ankietowanych o miesięcznych dochodach *per capita* do 500 zł (35%), mających co najmniej 65 lat (34%), emerytów (33%), mieszkańców wsi (32%) oraz badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32%).

W 2011 roku w stosunkowo największym zakresie pomagali potrzebującym: kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (średnia mierzona na skali od 0 do 3 wyniosła dla tej grupy 1,92), a ponadto respondenci najlepiej wykształceni (1,75), najczęściej praktykujący religijnie (1,65), pracownicy administracyjno-biurowi (1,61), prywatni przedsiębiorcy (1,54), osoby uzyskujące najwyższe dochody *per capita* (1,51), mieszkańcy największych miast (1,50) oraz badani w wieku 35–44 lata (1,49).

Tabela 3

Cechy społeczno-demograficzne	Odsetki respondentów, którzy w 2011 roku udzielali pomocy charytatywnej			Średnia na skali 0–3
	Liczba form pomocy:			
	0 form	1–2 formy	3 formy	
Ogółem	27	64	9	1,22
Płeć				
Mężczyźni	29	64	7	1,09
Kobiety	25	63	12	1,34
Wiek				
18–24 lata	25	71	4	1,08
25–34	21	72	7	1,22
35–44	19	62	19	1,49
45–54	28	58	14	1,28
55–64	30	62	8	1,19
65 lat i więcej	34	59	7	1,08
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	61	7	1,07
Miasto do 20 tys.	28	62	10	1,25
20–100 tys.	26	65	9	1,20
101–500 tys.	22	65	13	1,35
501 tys. i więcej mieszkańców	17	71	12	1,50
Wykształcenie				
Podstawowe	43	54	3	0,80
Zasadnicze zawodowe	32	58	10	1,15
Średnie	23	69	8	1,26
Wyższe	6	74	20	1,75
Grupa społeczno-zawodowa (pracujący)				
Kadra kierownicza, specjaliści z wyższym wykształceniem	5	65	30	1,92
Średni personel, technicy	11	82	7	1,37
Pracownicy administracyjno-biurowi	7	82	11	1,61
Pracownicy usług	24	71	5	1,19
Robotnicy wykwalifikowani	29	64	7	1,12
Robotnicy niewykwalifikowani	51	39	10	0,85
Rolnicy	28	65	7	1,08
Pracujący na własny rachunek	16	68	16	1,54
Bierni zawodowo				
Renciści	47	48	5	0,96
Emeryci	33	60	7	1,12
Uczniowie i studenci	21	75	4	1,11
Bezrobotni	35	56	9	1,07
Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym				
Do 500 zł	35	57	8	1,08
501–750 zł	29	65	6	1,12
751–1000 zł	26	64	10	1,27
1001–1500 zł	25	65	10	1,27
Powyżej 1500 zł	14	74	12	1,51
Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego				
Złe	50	45	5	0,82
Średnie	27	65	8	1,19
Dobre	18	70	12	1,40
Uczestnictwo w praktykach religijnych				
Kilka razy w tygodniu	12	64	24	1,65
Raz w tygodniu	28	62	10	1,19
1–2 razy w miesiącu	29	64	7	1,12
Kilka razy w roku	27	65	8	1,23
W ogóle nie uczestniczy	24	67	9	1,25

OGÓLNY WSKAŹNIK DOBROCZYNNOSCI

Jeśli trzy wymiary zaangażowania w działalność charytatywną w 2011 roku poszerzymy o dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz społeczności lokalnej (dotyczy 35% ankietowanych) oraz o aktywność w ramach wolontariatu (deklarowaną przez 5% badanych), okaże się, że działania o charakterze dobroczynnym podejmowało w minionym roku aż trzy czwarte dorosłych Polaków (75%). Niespełna jedna trzecia (30%) angażowała się w jedną z omawianych form pomocy, więcej niż jedna czwarta (28%) działała na dwa różne sposoby, a co szósty badany (17%) miał sposobność wykazać się w co najmniej trzech formach działalności na rzecz innych.

Ogólny wskaźnik dobroczynności (średnia liczba form dobrowolnego i bezpłatnego zaangażowania w działalność na rzecz swojej społeczności lokalnej lub potrzebujących) liczony dla ogółu dorosłych Polaków wynosi na 5-stopniowej skali 1,47 i jest istotnie wyższy niż w latach 2007 i 2009.

Tabela 4

Liczba form zaangażowania w działalność na rzecz innych	Zaangażowanie w działalność dobroczynną w latach:		
	2007	2009	2011
	w procentach		
0	36	37	25
1	25	26	30
2	23	21	28
3	9	9	10
4	5	5	5
5	2	2	2
Średnia liczba form zaangażowania	1,29	1,24	1,47

W minionym roku w różnego rodzaju formy działalności na rzecz innych stosunkowo najczęściej włączały się osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (średni wskaźnik zaangażowania mierzony na skali od 0 do 5 wyniósł dla tej grupy 2,20), a ponadto respondenci z wyższym wykształceniem (2,19), badani w wieku 35–44 lata (1,83), osoby o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (1,75), zadowolone ze swojej sytuacji materialnej (1,72) oraz mieszkańcy największych aglomeracji (1,64). Istotnie częściej były to kobiety niż mężczyźni (1,63 wobec 1,29). W grupach zawodowych najwyższym ogólnym wskaźnikiem dobroczynności wyróżniają się kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (2,48), pracownicy administracyjno-biurowi (1,84) oraz prywatni przedsiębiorcy (1,77).

Tabela 5

Cechy społeczno-demograficzne	Średni wskaźnik dobroczynności w 2011 roku
Ogółem	1,47
Płeć	
Mężczyźni	1,29
Kobiety	1,63
Wiek	
18–24 lata	1,38
25–34	1,45
35–44	1,83
45–54	1,57
55–64	1,40
65 lat i więcej	1,27
Miejsce zamieszkania	
Wieś	1,37
Miasto do 20 tys.	1,52
20–100 tys.	1,45
101–500 tys.	1,58
501 tys. i więcej mieszkańców	1,64
Wykształcenie	
Podstawowe	0,95
Zasadnicze zawodowe	1,44
Średnie	1,46
Wyższe	2,19
Grupa społeczno-zawodowa (pracujący)	
Kadra kierownicza, specjaliści z wyższym wykształceniem	2,48
Średni personel, technicy	1,54
Pracownicy administracyjno-biurowi	1,84
Pracownicy usług	1,43
Robotnicy wykwalifikowani	1,30
Robotnicy niewykwalifikowani	1,06
Rolnicy	1,44
Pracujący na własny rachunek	1,77
Bierni zawodowo	
Renciści	1,13
Emeryci	1,31
Uczniowie i studenci	1,47
Bezrobotni	1,30
Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym	
Do 500 zł	1,40
501–750 zł	1,36
751–1000 zł	1,52
1001–1500 zł	1,52
Powyżej 1500 zł	1,75
Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego	
Złe	0,99
Średnie	1,42
Dobre	1,72
Uczestnictwo w praktykach religijnych	
Kilka razy w tygodniu	2,20
Raz w tygodniu	1,50
1–2 razy w miesiącu	1,36
Kilka razy w roku	1,38
W ogóle nie uczestniczy	1,37

Wskaźnik zaangażowania w działalność na rzecz innych w minionym roku przyjmuje najniższe wartości w przypadku badanych z wykształceniem podstawowym (0,95), osób źle oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych (0,99), robotników niewykwalifikowanych (1,06), rencistów (1,13) oraz respondentów mających 65 lat i więcej (1,27).

Poza przedstawionymi zależnościami należy zwrócić uwagę na fakt, iż ogólny wskaźnik dobroczynności traktowany jako element szeroko rozumianego społeczeństwa obywatelskiego istotnie koreluje z innymi kwestiami odnoszącymi się do tej tematyki, które w naszym styczniowym badaniu monitorujemy co dwa lata². Omawiany wskaźnik wykazuje najsilniejszą współzależność z poziomem zaangażowania w pracę organizacji obywatelskich, co częściowo związane jest z tym, że część organizacji, w działalność których angażują się respondenci, ma na celu właśnie niesienie pomocy potrzebującym. Inne prawidłowości sugerują, że im wyższy wskaźnik dobroczynności, tym wyższy poziom społecznej gotowości do dobrowolnej, nieodpłatnej pracy na rzecz swojej społeczności lokalnej, a ponadto tym wyższe zaufanie społeczne – zarówno w sferze prywatnej, jak i w wymiarze publicznym.

Tabela 6. Współczynniki korelacji r Pearsona

	Wskaźnik dobroczynności
Zaangażowanie w działalność organizacji obywatelskich	0,415*
Poziom gotowości do współpracy	0,314*
Wskaźnik zaufania w sferze prywatnej	0,137*
Wskaźnik zaufania w sferze publicznej	0,085*
Ogólny wskaźnik zaufania społecznego	0,107*

* Zależności istotne na poziomie < 0,01

Nie bez wpływu na poziom dobroczynności – obok zaufania – pozostaje też kwestia prospołecznego nastawienia oraz przekonania o skuteczności wspólnego działania. Świadczy o tym fakt, że respondenci przeświadczeni, iż wspólnym zaangażowaniem można pomóc potrzebującym bądź też rozwiązać niektóre problemy swojej społeczności, a ponadto – że większości ludzi można ufać, że działając wspólnie z innymi można osiągnąć więcej niż samemu, że obecnie trzeba być bardziej wrażliwym i gotowym do pomocy innym oraz że zaufanie do partnerów biznesowych na ogół się opłaca, udzielają się na rzecz innych istotnie częściej niż ci, którzy sądzą, że nawet działając wspólnie nie jest się w stanie pomóc

² W przygotowaniu komunikaty CBOS dotyczące działalności społecznej Polaków, aktywności w organizacjach obywatelskich, zaufania społecznego oraz gotowości do współpracy.

potrzebującym, a współpraca to na ogół marnowanie czasu, że w stosunkach z innymi trzeba być bardzo ostrożnym, że należy bardziej koncentrować się na walce o swoje sprawy, niż zważać na innych, oraz że zaufanie do biznesowych partnerów zazwyczaj źle się kończy. Oczywiście trudno mówić tylko o jednym kierunku przedstawionych zależności. Równie dobrze może się okazać, że to nie tyle zinternalizowane przekonania wpływają na poziom zaangażowania w pracę na rzecz innych, ile raczej aktywność w tym zakresie w dużym stopniu kształtuje poglądy na temat społecznego zaufania i współpracy.

Tabela 7

Średni wskaźnik dobroczynności wśród ankietowanych podzielających poniższe poglądy		Różnica średnich
Ludzie tacy jak ja działając wspólnie z innymi mogą pomóc potrzebującym lub rozwiązać niektóre problemy swojego środowiska, osiedla, wsi, miasta	Ludzie tacy jak ja nawet działając wspólnie z innymi nie są w stanie pomóc potrzebującym ani rozwiązać problemów swojego środowiska, osiedla, wsi lub miasta	
1,66	1,02	0,64*
Ogólnie rzecz biorąc, większości ludzi można ufać	W stosunkach z innymi trzeba być bardzo ostrożnym	
1,81	1,36	0,45*
Działając wspólnie z innymi ludźmi można osiągnąć więcej niż samemu	Współpraca z innymi ludźmi to na ogół marnowanie czasu	
1,56	1,13	0,43*
Obecnie trzeba być bardziej wrażliwym i gotowym do pomocy innym ludziom	Obecnie trzeba bardziej koncentrować się na walce o swoje sprawy nie zważając na innych	
1,62	1,25	0,37*
Zaufanie do partnerów w interesach na ogół się opłaca	Zaufanie do partnerów w interesach na ogół źle się kończy	
1,63	1,42	0,21*

*Różnica średnich istotna na poziomie $\leq 0,01$

Z naszych badań wynika, że w 2011 roku, który upłynął pod znakiem światowego kryzysu ekonomicznego, właściwie nie zmieniła się w stosunku do roku 2010 liczba osób udzielających potrzebującym pomocy finansowej, rzeczowej, a także tych, które działając charytatywnie ofiarują innym swoją pracę lub usługi. Co więcej, ogólny wskaźnik

dobroczynności rozumianej jako zaangażowanie (w różnej formie – nie tylko materialnej) w działalność na rzecz lokalnej społeczności oraz osób potrzebujących jest obecnie najwyższy od 2007 roku. Jak wynika z deklaracji, w ciągu minionych dwunastu miesięcy aż trzy czwarte dorosłych Polaków (75%, o 12 punktów procentowych więcej niż dwa lata wcześniej) przynajmniej raz podjęło działanie o charakterze dobroczynnym. Można zatem powiedzieć, że światowy kryzys finansowy, którego negatywne skutki – jak wynika z innych badań – są w polskim społeczeństwie ciągle raczej potencjalne niż faktycznie odczuwalne, nie wpłynął w 2011 roku na poziom hojności Polaków.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy w minionym roku przekazał(a) Pan(i) pieniądze na cele dobroczynne?		Liczba osób
		Tak, przynajmniej raz	Nie	
		%	%	
Ogółem		62	38	1058
Płeć	Mężczyźni	61	39	499
	Kobiety	64	36	559
Wiek	18-24 lata	59	41	139
	25-34	65	35	191
	35-44	70	30	155
	45-54	63	37	171
	55-64	63	37	195
	65 lat i więcej	56	44	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	45	404
	Miasto do 20 tys.	61	39	147
	20-100 tys.	63	37	202
	101-500 tys.	68	32	173
	501 tys. i więcej mieszk.	76	24	132
Wykształcenie	Podstawowe	40	60	244
	Zasadnicze zawodowe	57	43	259
	Średnie	68	32	361
	Wyższe	87	13	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	91	9	93
	Średni personel, technicy	74	26	45
	Pracownicy adm.-biurowi	83	17	70
	Pracownicy usług	66	34	75
	Robotnicy wykwalifikowani	61	39	126
	Robotnicy niewykwalifik.	43	57	52
	Rolnicy	60	40	55
	Pracujący na własny rach.	85	15	37
Bierni zawodowo	Renciści	44	56	74
	Emeryci	58	42	253
	Uczniowie i studenci	58	42	75
	Bezrobotni	49	51	62
	Gospodynie domowe i inni	41	59	41
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	83	17	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	62	38	98
	sekt. pryw. poza rolnict.	70	30	241
	prywatnym gosp. rolnym	62	38	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	53	136
	501-750	54	46	131
	751-1000	64	36	174
	1001-1500	68	32	171
	Powyżej 1500 zł	80	20	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	61	167
	Średnie	62	38	455
	Dobre	71	29	435
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	79	21	50
	Raz w tygodniu	62	38	492
	1-2 razy w miesiącu	58	42	143
	Kilka razy w roku	64	36	235
	W ogóle nie uczestniczy	60	40	138
Poglądy polityczne	Lewica	67	33	179
	Centrum	63	37	342
	Prawica	69	31	301
	Trudno powiedzieć	49	51	236

Tabela 2

		Czy w minionym roku przekazał(a) Pan(i) rzeczy, np. ubrania, książki, na cele dobroczynne?		Liczba osób
		Tak, przynajmniej raz	Nie	
		%	%	
Ogółem		45	55	1058
Płeć	Mężczyźni	36	64	499
	Kobiety	53	47	559
Wiek	18-24 lata	38	62	139
	25-34	43	57	191
	35-44	56	44	155
	45-54	45	55	171
	55-64	46	54	195
	65 lat i więcej	41	59	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	37	63	404
	Miasto do 20 tys.	50	50	147
	20-100 tys.	43	57	202
	101-500 tys.	50	50	173
	501 tys. i więcej mieszk.	58	42	132
Wykształcenie	Podstawowe	33	67	244
	Zasadnicze zawodowe	41	59	259
	Średnie	45	55	361
	Wyższe	64	36	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	33	93
	Średni personel, technicy	57	43	45
	Pracownicy adm.-biurowi	59	41	70
	Pracownicy usług	44	56	75
	Robotnicy wykwalifikowani	39	61	126
	Robotnicy niewykwalifik.	28	72	52
	Rolnicy	28	72	55
	Pracujący na własny rach.	49	51	37
Bierni zawodowo	Renciści	40	60	74
	Emeryci	43	57	253
	Uczniowie i studenci	41	59	75
	Bezrobotni	41	59	62
	Gospodynie domowe i inni	48	52	41
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	57	43	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	50	98
	sekt. pryw. poza rolnict.	46	54	241
	prywatnym gosp. rolnym	29	71	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	60	136
	501-750	45	55	131
	751-1000	48	52	174
	1001-1500	46	54	171
	Powyżej 1500 zł	54	46	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	32	68	167
	Średnie	44	56	455
	Dobre	51	49	435
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	43	50
	Raz w tygodniu	42	58	492
	1-2 razy w miesiącu	43	57	143
	Kilka razy w roku	46	54	235
	W ogóle nie uczestniczy	50	50	138
Poglądy polityczne	Lewica	57	43	179
	Centrum	46	54	342
	Prawica	44	56	301
	Trudno powiedzieć	36	64	236

Tabela 3

		Czy w minionym roku przeznaczył(a) Pan(i) własną pracę, usługi na cele dobroczynne?		Liczba osób
		Tak, przynajmniej raz	Nie	
		%	%	
Ogółem		15	85	1058
Płeć	Mężczyźni	12	88	499
	Kobiety	18	82	559
Wiek	18-24 lata	11	89	139
	25-34	14	86	191
	35-44	23	77	155
	45-54	20	80	171
	55-64	11	89	195
	65 lat i więcej	11	89	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	86	404
	Miasto do 20 tys.	14	86	147
	20-100 tys.	14	86	202
	101-500 tys.	17	83	173
	501 tys. i więcej mieszk.	17	83	132
Wykształcenie	Podstawowe	7	93	244
	Zasadnicze zawodowe	17	83	259
	Średnie	13	87	361
	Wyższe	24	76	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	66	93
	Średni personel, technicy	6	94	45
	Pracownicy adm.-biurowi	19	81	70
	Pracownicy usług	8	92	75
	Robotnicy wykwalifikowani	12	88	126
	Robotnicy niewykwalifik.	15	85	52
	Rolnicy	19	81	55
	Pracujący na własny rach.	21	79	37
Bierni zawodowo	Renciści	12	88	74
	Emeryci	11	89	253
	Uczniowie i studenci	13	87	75
	Bezrobotni	18	82	62
	Gospodynie domowe i inni	14	86	41
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	72	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	88	98
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	88	241
	prywatnym gosp. rolnym	20	80	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	21	79	136
	501-750	12	88	131
	751-1000	15	85	174
	1001-1500	13	87	171
	Powyżej 1500 zł	17	83	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	89	167
	Średnie	13	87	455
	Dobre	18	82	435
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	71	50
	Raz w tygodniu	15	85	492
	1-2 razy w miesiącu	11	89	143
	Kilka razy w roku	13	87	235
	W ogóle nie uczestniczy	15	85	138
Poglądy polityczne	Lewica	17	83	179
	Centrum	16	84	342
	Prawica	15	85	301
	Trudno powiedzieć	11	89	236